

میزگرد شهریور ماه
"اخلاق پزشکی در همه گیری کرونا"
سخنرانان:
دکتر فریبا اصغری، دکتر احسان شمسی گوشکی

دکتر فریبا اصغری متخصص طب کار و عضو هیات علمی مرکز تحقیقات اخلاق و تاریخ پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در میزگرد شهریور ماه انجمن ایرانی اخلاق در علوم و فناوری در رابطه با موضوع اخلاق پزشکی در همه گیری کرونا مطالبی را مطرح کرد که خلاصه آن در ادامه ارائه شده است:

صحبت خود را با یک کلیت شروع میکنم بروز این پاندمی در کل دنیا این وسعت درگیری و همراه با این حد مرگ و میر باشد سابقه نداشت. در آخرین روز سال ۲۰۱۹ توسط چین به سازمان بهداشت جهانی who اعلام شد که فوژون ناشناخته ای درگیری ریوی برای تعدادی از مردم بوجود آورده و به فاصله کمتر از دو و نیم ماه پاندمی در کل دنیا توسط who گزارش شد .

این بیماری عملاً چالش های جدی برای نظام سلامت کشور ها و نظام اقتصادی کشور ها بوجود آورد و همراه خودش قطعاً مسائل جدی پزشکی همراه دارد بخاطر اینکه این پاتوژن ناشناخته های متعددی دارد و همچنان ما درگیر این هستیم که چه درمان هایی مفید است و به چه شکلی باید واکسن تهیه شود و چه واکسنی میتواند موثر باشد. این ناشناخته بودن و این آلرژمی بزرگی که در مورد این پاتوژن داریم و به همراه اینکه این بیماری تلفات جانی قابل توجهی دارد، اضطراب و ترس و واهمه برای جامعه بوجود میآورد.

به طبع کرونا که با این همه عدم قطعیت همراه است ، سوالات سخت و متعددی را در حوزه بهداشت عمومی و اخلاق پزشکی بوجود میآورد مثلاً اینکه ما باید منافع جمعی رو به منافع فردی اولویت بدهیم ، بحث عدالت در منابع هست و منابع مختلفی برای پروتکل های بهداشتی درمان مطرح میشود چه برای واکسن پیشگیری که هر منبعی که لازم هست اینکه به چه ترتیبی تقسیم و توزیع شود و یکی از چالش های مهم اخلاقی حوضه ی

کرونا بحث اعتماد عمومی هست چون آن عدم قطعیتی که بروز آن پاتوژن کرونا با خودش همراه دارد یک واهمه و وحشتی در جامعه میتواند به وجود بیاورد و باعث بروز شایعات متعددی شود و به این ترتیب خطرات میتواند حتی نظم عمومی رو بهم بزند و یا امنیت عمومی رو بهم بزند، در چنین مواقعی که وظیفه‌ی نظام سلامت ارائه اطلاعات شفاف و دقیق به مردم لحاظ میکند جدی بگیرد و تلاش کند باورهای رایج غلط چه چیزهایی هستند آن‌ها را اصلاح کنید ما اگر نتوانیم به موقع و درست برای پاسخ برنامه ریزی کنیم باعث هدر رفتن منابع شود.

ما به شکل مناسب تری در موج اول پاندمی در کشورمان میتوانستیم عمل بکنیم اگرچه مردم خیلی جدی گرفتند اما متأسفانه به دلیل مشکلات اقتصادی و مشکلاتی که برای مردم به وجود می‌آورد ناچار شدیم قرنطینه را برداشته و فضا را باز بکنیم، اما این باز کردن اینکه چه سطحی از باز کردن باید برقرار باشد خیلی مهم بود که جدی گرفته نشد و متأسفانه خیلی در این قسمت خوب عمل نکردیم.

به طور کلی اگر بخواهیم وارد ملاحظاتی اخلاقی پاندمی کرونا شویم، اگر برگردیم به همان روزهای اولی که این پاندمی اتفاق افتاد اولین وظیفه هر کشوری زمانی که یک بیماری عفونی در آنجا شیوع می‌یابد این است که آن را به موقع اطلاع رسانی کند کوتاهی در این زمینه باعث می‌شود که عملاً تعداد مبتلایان زیاد شود و از قابلیت مهارش کاسته شود و خطر انتقال به مردم بیشتر شود.

همه کشورها باید برای جلوگیری از صدمات اقتصادی با هم همراهی کنند در کنترل موارد ابتلا، تامین وسایل و کمک به هم نوعان، تامین دارو و کشف واکسن .. همچنین به کشورهای که زیر ساخت‌های ضعیفی دارند کمک اقتصادی بکنند

وظیفه اخلاقی کشورها اولاً گزارش صادقانه به سازمان بهداشت جهانی **who** بروز به هرگونه بیماری عفونی که دارد تبدیل به خطر جدی میشود هست و از آن طرف وظیفه اخلاقی کشورها همراهی کردن، نشان دادن همبستگی بین المللی برای کنترل بیماری عفونی.

یکی از موارد مهم برای مهار اپیدمی در هر جامعه و در هر کشور توجه به جمعیت‌های آسیب پذیر است افراد دچار محدودیت‌های جسمی، افراد پیر و سالمندان، مهاجرین غیر قانونی، زندانی‌ها و ... می‌توانند در این دسته قرار بگیرند.

نکته بعدی که در حقیقت چالش اخلاقی دیگر که مطرح میشود برای تخصیص منابع هست. چگونه منابعی چون بیمارستان، دارو، تشکیلات حفاظتی، تشکیلات تشخیص درمانی مثل ونڈیلاتور و همین طور واکسن که هنوز هیچ جای دنیا به آن دست‌یابی ندارند به صورت منصفانه و عادلانه در دسترس همه اقشار جامعه قرار دهیم.

به طور کلی اصول اخلاقی در توزیع منابع مطرح میشود در اوج اپیدمی اصل اول این که ما چیکار کنیم جانهای بیشتری حفظ شود تعداد مرگ و میر به حداقل برسد.

اصل بعدی که مطرح میشود این است که ما باید برابری را رعایت بکنیم و جنس، سن، قومیت‌ها و از این قبیل مثل اینکه مهاجرین غیر قانونی و .. نباید عامل تبعیض باشد.

اصل بعدی بحث ارزش افزاری است، اینکه افرادی که ارائه خدمات سرویسهشان حیاتی یا اورژانسی است باید در اولویت قرار بگیرند در نهایت ایشان بر اصول اخلاقی پزشکی در پاندمی کرونا را پیچیده دانسته که باید مورد توجه قرار گیرند و عدم رعایت آن را عاملی برای گسترش پاندمی دانستند.

دکتر احسان شمسی‌گوشکی پزشک و متخصص اخلاق پزشکی و عضو هیات علمی مرکز تحقیقات اخلاق و تاریخ پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در میزگرد شهریبور ماه انجمن ایرانی اخلاق در علوم و فناوری در تکمیل سخنان خانم دکتر اصغری مطالبی را مطرح کرد که خلاصه آن در ادامه آرایه شده است:

دکتر شمسی با تاکید بر عمق این چالش و نبود گایدلاین‌های لازم برای درمان بیماری و بسته بودن دست پزشکان بیان کرد: زمانیکه پزشک هیچی در گاید لاینش نیست هیچ دارویی نمیتواند به مریض بدهد برایشان چالش اخلاقی پیش می‌آید و در واقع وظیفه درمانگری خود را نمیتوانند انجام بدهند. همچنین در زمانیکه پزشک به واسطه محدودیت تجهیزات پزشکی باید تصمیم بگیرد مثلاً میان دو بیمار با شرایط وخیم یکی ۷۰ ساله یکی ۳۰ ساله حالا کدام زیر پنتیلیاتور ببرند؟ از یک سو پزشک فکر می‌کند فرد جوان تر ارجح تر است چراکه هنوز زندگی را کامل نکرده از سوی دیگر فکر می‌کند که اصلاً اخلاقی نیست که ادماى مستتر مورد تبعیض قرار گیرند و سن ملاک درستی برای انتخاب نیست.

همچنین یکی دیگر از چالش‌های اخلاقی موجود در زمینه کرونا در رابطه با تست واکسن است. واکسن کرونا در خیلی از کشورها به مرحله تست انسانی رسیده در حالیکه رسیدن به مرحله ی انسانی خیلی طولانی است. در این مرحله انسان‌ها را تعدداً در معرض ویروس قرار می‌دهیم برای آزمایش واکسن تا نتایج را ببینیم، به قول معروف **challenge test** انجام بدهیم. در حالیکه این را قبلاً در مورد حیوانات انجام میدادند یعنی

برای اینکه مراحل حیوانی زود تمام شود میمونها را که واکسن میزدند و ویروس را به آنها نزدیک میکردند ولی الان بعضیا هم میگویند میتوانیم زودتر وارد مرحله آزمایش انسانی شویم چون هر روز هزاران نفر میمیرند که این خود یک بحث اساسی در حوزه اخلاق دارد. مساله کرونا به حدی چالش اقتصادی اجتماعی و اخلاقی و حتی سیاسی ایجاد کرده که ما لازم داریم در بحثهای اخلاقی ورود کنیم، سوال پرسیم، حرف بزنیم، گفتمان درست کنیم و پاسخ ایجاد کنیم.

مطلب بعدی بهد اخلاق جهانی است. مثلا آیا بستن مرزها اخلاقی است؟ یک شخص در یک کشوری دانشجویی است مرزها را بستند نمیتواند پیش خانوادش برود پدرشم در کشوری دیگر در بیمارستان دارد میمیرد مثلا از کرونا. این سوالات همه نشان می دهد ما همه به فعالیت بیشتر مخصوصا فعالیت آکادمیک در زمینه ی اخلاق پزشکی نیاز داریم .

